

La presentació del llibre de la vida del Cardenal Vidal i Barraquer en imatges, darrer acte de l'Any Cardenal

El llibre "El Cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, una vida en imatges", ha estat elaborat per Manel Tarés i Pedro Otiña

► LLUÍS ROVIRA

L'Any Cardenal Vidal i Barraquer va posar el seu punt i final en un acte, revestit de tota solemnitat, que es va celebrar el passat 15 de març al vespre. Va ser un acte que va tenir dues parts ben diferenciades. La primera va consistir en la presentació del llibre "El Cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, una vida en imatges", de Manel Tarés i Pedro Otiña. La segona part, va ser el tancament oficial de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer amb els discursos de les autoritats.

La vida del Cardenal en imatges

Manel Tarés i Pedro Otiña s'han encarregat d'elaborar aquest llibre que reflecteix unes pinzellades de la vida del Cardenal cambrilenc en imatges. El llibre consta de 71 fotografies i ha tingut l'aportació majoritària del Fons de la Família Vidal-Barraquer que està cedit a l'Arxiu Nacional de Catalunya. A banda, conté fotos cedides de l'Arxiu fotogràfic de Barcelona, l'Arxiu del Museu d'Art Modern de Tarragona, l'Ajuntament de Tarragona-Centre d'Imatges de Tarragona, l'Arxiu Municipal de Cambrils, l'Arxiu Històric de l'Arquebisbat de Tarragona, l'Arxiu Claretia de Vic, el CESC-Col·lecció Carme Martorell i el Centre de la Imatge Mas Iglésias de Reus.

Manel Tarés va destacar que aquest era el darrer llibre que s'havia fet sobre el Cardenal i va recordar el primer que es va fer, l'any 1968, que duia per nom Vidal i Barraquer, el cardenal de la Pau, a càrrec de mossèn Muntanyola, "des de llavors se n'han fet uns quants sobre tot coincidint amb efemèrides relacionades amb el Cardenal. Fins que mossèn Muntanyola no va fer el seu llibre, el Cardenal era una figura silenciada". Tarés també va dir que en el llibre no es feien noves aportacions a la vida del Cardenal, "la funció d'aquest llibre és de divulgació.

Es presenta a Cambrils però té un interès de país". Pel que fa a les fotos seleccionades, Tarés va explicar que "s'ha intentat cobrir tot el cicle vital del Cardenal. Té escenes públiques i d'altres de la seva vida privada". Per la seva part, Pedro Otiña va destacar que era un llibre de fàcil lectura i molt visual i va destacar les fotos realitzades pel germà del Cardenal, Josep Vidal i Barraquer, i la seva neboda, Montserrat Vidal-Barraquer. Otiña també va destacar els fons i arxius fotogràfics que havien col·laborat en la cessió de fotografies i fins i tot dels que n'havien buscat sense aconseguir-les. Finalment, Pedro Otiña va fer una crida a "continuar treballant en aspectes relacionats amb la figura del Cardenal".

Prèviament a les explicacions dels autors del llibre, l'alcalde, Camí Mendoza, va fer l'obertura de l'acte i el regidor de Cultura, Lluís Abella, en va fer una introducció en la que va destacar que el llibre que es presentava aquest dia, "era la cirereta del pastís i suposava un magnífic colofó de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer". A continuació va ser la doctora de Filosofia, Margarita Mauri que va destacar que el llibre "feia justícia a la vida d'un home que no ha de ser oblidada". Mauri va aprofitar l'ocasió per a fer un repàs humanista del Cardenal i del seu pensament.

Cloenda de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer, l'hora de fer balanç

La segona part de l'acte va consistir en la cloenda institucional de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer. La primera intervenció va anar a càrrec de Josep M. Panicello, comissionat de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer, que va destacar que el març de l'any passat es va constituir la Comissió de l'Any Cardenal Vidal i Barra-

Manel Tarés i Pedro Otiña són autors del llibre de la vida del Cardenal Vidal i Barraquer en imatges

quer i que va ser designat com a comissionat, "certament l'organització d'una commemoració com aquesta suposava un repte molt important, donada la dimensió del personatge. Des del primer moment tota la Comissió vam tenir molt clar que havíem d'elaborar un projecte que fos atractiu, potent, engrescador, que arribés a molta gent. Volíem arribar a una capa social molt àmplia, donar a conèixer o recordar, segons les generacions, la vida, l'obra, el llegat i la figura d'aquest personatge universal que era el Cardenal Vidal i Barraquer".

Josep M. Panicello va aprofitar l'ocasió per a fer el balanç de les activitats realitzades i va explicar que s'havien fet 26 actes públics i 9 accions internes. Dels actes públics realitzats s'han fet 12 conferències, taules rodones i presentacions de llibres; 4 exposicions; 3 celebracions religioses, 2 concerts, una visita guiada en clau local; una visita facultativa a Solsona; la projecció del documental, un itinerari escolar i un recital poètic. Pel que fa a les accions internes s'han fet punts de llibre, una web, rodes de premsa, un fulletó turístic... A banda, s'han

L'APUNT

Taula rodona sobre el Cardenal Vidal i Barraquer a la Fundació Joan Maragall

La Fundació Joan Maragall de Barcelona va acollir, el passat 27 de febrer, una taula rodona amb el tema: "El Cardenal Vidal i Barraquer: Context social, polític i religiós", a càrrec de l'exconseller de la Generalitat de Catalunya, Joan M. Pujals Vallvé; de la catedràtica d'Història, Pilar García Jordán; el teòleg José Luis Ramírez Alcaide i la cambrilenca Margarita Mauri Álvarez, doctora en Filosofia, que va actuar de moderadora de l'acte. A la taula rodona hi van assistir l'alcalde de Cambrils Camí Mendoza, el regidor de Cultura Josep Lluís Abella, el Comissionat de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer Josep M. Panicello, així com diversos membres de la família del cardenal.

realitzat fins a 25 actes que han estat organitzats per altres entitats i que han comptat amb el suport de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer. Panicello també va explicar que les activitats desenvolupades al llarg de l'any han generat prop de 400 articles. Finalment, Josep M. Panicello va tancar la seva intervenció amb un llarg capítol d'agraïments.

A continuació va ser el torn de Marcel·lí Joan, director general d'Afers Religiosos, que va fer un balanç molt positiu dels actes realitzats aquest darrer any i va destacar que havia estat "una celebració molt reeixida i que s'havia estès a moltes parts del país. Tot seguit va ser l'arquebisbe de Tarragona, Jaume Pujol, que va destacar la figura del Cardenal com 'un referent tant llavors com ara'. La seva figura s'ha engrandit i així ho hem pogut comprovar al llarg dels actes que s'han anat fent". Finalment, va ser l'alcalde, Camí Mendoza, que va explicar el significat de

Foto de grup dels principals protagonistes de l'acte de cloenda de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer

la creació de l'Any Cardenal Vidal i Barraquer, "que era el de voler recuperar la seva memòria, la seva figura". Mendoza també va destacar que tots els

actes celebrats al llarg d'aquest any havien tingut una molt bona acollida. A aquest acte també hi havia d'haver assistit el president de la Diputació de

Tarragona, Josep Poblet, que no va poder ser-hi per una indisposició. Amb un aperitiu al vestíbul de la Casa de la Vila es va cloure l'acte.

De vegades el destí fa coincidir persones en un mateix pla dins el marc de la història, és el cas del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, nascut a Cambrils l'octubre de 1868 i Mn. Ramon Muntanyola, nascut a l'Espluga de Francolí l'abril de 1917. No s'entén un sense l'altre. Muntanyola va quedar captivat per la personalitat del cardenal Vidal, per la seva història, per les seves vivències, pel seu caràcter, per les seves idees. Tots dos compartien pensaments i una forma concreta de veure i viure la realitat social que els envoltava. El nexa d'unió entre ells dos va quedar materialitzat el 1970 a través d'una publicació que els mantindria relacionats i inseparables per sempre, *Vidal i Barraquer, cardenal de la pau*. Biògraf i biografia quedarien fusionats a partir d'aquell moment. El treball biogràfic li va ser encarregat a Muntanyola per un grup de sacerdots amb motiu de la celebració del centenari del naixement del cardenal Vidal i Barraquer.

Probablement en aquell moment no preveien la transcendència que tindria aquesta biografia, que ben aviat es va convertir en una referència imprescindible per conèixer la vida del prelat, però també per conèixer la història d'una etapa fosca i convulsa del nostre país. En poc temps es van assolir tres edicions catalanes i una en castellà. Això demostra que el cardenal Vidal i Barraquer era, malgrat el pas dels anys, una persona admirada i reconeguda per la societat catalana. Cal també contextualitzar el moment, a finals dels anys 60, encara en plena dictadura franquista, per valorar en la seva dimensió l'obra de Muntanyola.

.....

Vidal i Barraquer i Muntanyola són dos noms que han quedat íntimament lligats, units, són indissociables, no es pot parlar d'un sense l'altre, són fruit d'una fusió que es propaga a través del llibre

Amb motiu de la commemoració del centenari del seu naixement (2017) i del 150è aniversari del naixement del cardenal Vidal i Barraquer (2018), la Comissió del biògraf va voler recuperar aquell interessantíssim treball, amb una magnífica i rigorosa actualització que completa l'obra original i que ha anat a cura del pare Josep Massot i Muntaner i editat per Publicacions de l'Abadia de Montserrat, dividida en dos volums, el primer, comprèn des de la infantesa i la joventut del cardenal fins al 1936, i el segon, va des de l'inici de la guerra civil fins a la seva mort, el 13 de setembre de 1943.

En aquest sentit s'ha fet una aposta ferma, valenta, decidida, i sobretot necessària, per recuperar el llibre de referència del cardenal Vidal i Barraquer, el cardenal de la pau, com va immortalitzar el seu biògraf Mn. Ramon Muntanyola. És una magnífica iniciativa que permet mantenir viu permanentment el relat d'una part de la nostra història i que ens marca un camí a seguir, una guia de valors en desús, que s'han anat diluint en el temps, com són la generositat, el perdó, el diàleg, la coherència, la justícia o el sacrifici.

Francesc d'Assís Vidal i Barraquer representa i és la icona d'aquests valors. Cal recuperar la seva memòria a través d'aquesta publicació. Tot i els anys que han passat, el missatge del cardenal Vidal, expressat a través del seu biògraf, segueix sent actual, malauradament massa actual i vigent en alguns aspectes.

Ens cal, doncs, llegir o rellegir *Vidal i Barraquer, cardenal de la pau* per conèixer el passat i entendre les circumstàncies en les quals es va desenvolupar la seva vida, però també per

intentar entendre millor el present, de vegades amb excessives coincidències amb el passat.

Vidal i Barraquer i Muntanyola són dos noms que han quedat íntimament lligats, units, són indissociables, no es pot parlar d'un sense l'altre, són fruit d'una fusió que es propaga a través del llibre. Són dos móns paral·lels.

Al cardenal Vidal i Barraquer se'l va voler silenciar, se'l va perseguir, se'l va insultar i difamar per no voler seguir el dictats imposats per uns règims totalitaris, primer amb Primo de Rivera i després amb Franco, però molt sovint aquests grans silencis van tenir un gran ressò. Vidal era temut per la paraula, per la potència del seu discurs coherent, nítid, per l'expressió d'un pensament que s'avançava al seu temps. Ara, en aquesta commemoració, tenim l'oportunitat i l'obligació de donar-li aquella veu que va voler ser apagada. Després de mig segle des del primer resum biogràfic de Muntanyola, calia renovar i refrescar aquesta part de la història viscuda en primera persona per una figura transcendental de l'Església, però també de la societat, com va ser el nostre cardenal. Una figura que, malgrat els entrebancs que va trobar a la seva terra, va jugar un paper fonamental en les decisions vaticanes, on fou sempre escoltat i respectat. Secretaris d'Estat i Papes buscaven el seu consell i, malgrat haver de viure a l'exili, mai va perdre la titularitat de la Tarraconense.

Estem davant d'un home excepcional, de dimensió universal, promotor de canvis importants, especialment en la relació entre l'Església i l'Estat. Aquesta es deu a la societat, pensava, i no als respectius governs de torn. No volia que la caiguda d'un règim arrossegés i fes caure també una Església que s'havia de mantenir independent, fidel al seu poble. Aquest fou sempre un dels seus principis. Franco volia controlar-la plenament, dominar-la, associar-la al seu règim dictatorial, fins al punt de ser ell qui decidia els bisbes.

Amb Vidal i Barraquer sempre hi va trobar un important obstacle, un opositor, una persona amb les idees molt clares, amb una formació molt sòlida, defensor de la seva gran família religiosa i dels seus feligresos, de la seva societat. Defensor també de la llengua catalana com a llengua vehicular de l'Església, partidari de la separació de poders. Una persona amb fortes conviccions, que es devia al poble, en contraposició a un règim totalitari i dictatorial que volia instrumentalitzar-la en benefici propi. Per això, també, el cardenal es va negar a signar la famosa carta dels bisbes espanyols a tot el món donant suport al govern de Franco. Per això, també, per mantenir aquesta actitud ferma, valenta, decidida i arriscada, va haver de fugir de la seva diòcesi que tant estimava, i també del seu país, on tenia les seves arrels i d'on era i se'n sentia el seu pastor.

Finalment morí a l'exili, allunyat del seus, impedit de tornar a la seva terra. Franco va guanyar la guerra, però no va superar la seva gran derrota davant el cardenal de la pau, i aquesta gran frustració el va acompanyar fins al final dels seus dies. No va permetre que el cardenal tornés, ni viu ni mort, fins que el 1978, i gràcies a un nombrós grup de persones representatives de la societat civil i eclesiàstica, encapçalats i impulsats per l'arquebisbe Josep Pont i Gol, va aconseguir fer realitat la seva última voluntat testamental, tornar a la seu catedralícia de Tarragona i ser enterrat definitivament a la capella de sant Fructuós. Ara el seu pensament segueix viu entre nosaltres.

Els móns dels dos clergues segueixen en paral·lel, la tenacitat i l'esperit investigador de Muntanyola es va activar gràcies al carisma del cardenal, més si tenim en compte que era sobretot un poeta i que, més enllà de la literatura que hi ha en la biografia, va fer una ingent tasca de recerca documental que va saber traslladar amb un llenguatge precís però proper a qualsevol lector.